

7/14782
GK 175

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü

Sayı : B.07.0.BMK.0.33.610.63/

Konu : Yazılı Soru Önergesi

12.11.10* 16770

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : a) Başbakanlığın 11.06.2010 tarihli ve B.02.0.KKG.0.12/106-220-23/2618 sayılı yazısı,
b) Başbakanlığın 01.07.2010 tarihli ve B.02.0.KKG.0.12/106-220-8, 16, 23, 28/2984 sayılı yazısı.

İlgi yazı ekinde alınan, İstanbul Milletvekili Sayın Bihlun TAMAYLIGİL'in 7/14782 esas numaralı yazılı soru önergesinde yer alan hususlar değerlendirilmiştir.

Bilindiği üzere, 2/7/2008 tarihinde kabul edilen 5779 sayılı "İl Özel İdareleri ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun" ile il özel idareleri ve belediyelerin gelirlerinde önemli artışlar sağlanmıştır.

Anılan Kanunun ilk defa uygulamaya konulan "Denkleştirme Ödeneği"ne ilişkin 6 ncı maddesinde; "Kesinleşmiş en son genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamının binde biri Maliye Bakanlığı bütçesine belediyeler denkleştirme ödeneği olarak konulur. Maliye Bakanlığı, bu ödeneği, mart ve temmuz aylarında iki eşit taksit halinde dağıtılmak üzere, İller Bankası hesabına aktarır. Bu ödeneğin yüzde 60'ı, nüfusu 5.000'e kadar olan belediyelere, yüzde 40'ı ise nüfusu 5.001 - 9.999 arasında olan belediyelere eşit şekilde dağıtılır." hükmüne yer verilerek nüfusu 10.000'in altında bulunan belediyelere ayrıca önemli ve sürekli bir mali imkan sağlanmış bulunmaktadır. Bu hüküm çerçevesinde 1/1/2009 tarihinden itibaren söz konusu ödenekten her yıl mart ve temmuz aylarında İller Bankası tarafından kapsamdaki belediyelere yardım yapılmaktadır.

Belediyelerin Maliye Bakanlığı bütçesinde yer alan "Belediye Yardımları" tertibindeki ödeneye ilişkin hazine yardımı talepleri Bakanlığımıza ilgili mevzuat ile verilen yetkiler çerçevesinde, talepte bulunan belediyelerin ihtiyaçları ve mali durumları göz önünde bulundurulmak suretiyle değerlendirilmekte, söz konusu talepler başka bir ayırım yapılmaksızın bütçe imkânları çerçevesinde karşılanmaya çalışılmaktadır.

Bununla birlikte belediyelerin İller Bankası yatırım programında bulunan harita ve imar planı işlerinin yıl içi yatırımları için Belediyelere Yapılacak Yardımlara Dair Uygulama Yönetmeliği kapsamında;

- 2003 yılında 50.000.000 TL,
- 2004 yılında 47.850.000 TL,
- 2005 yılında 60.414.000 TL,

- 2006 yılında 40.900.000 TL, kaynak tahsisi yapılmıştır.
 - 2004 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile deniz, göl, akarsu ve tatlı su kaynaklarının korunmasına yönelik kanalizasyon şebeke, deniz deşarjı ve atıksu arıtma tesisi projelerinde kullanılmak üzere 41.760.000 TL,
 - 2005 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile çevre korumaya yönelik projeler ve özel önem taşıyan su projelerinde kullanılmak üzere 54.472.000 TL, ödenek İller Bankası Genel Müdürlüğüne aktarılmıştır.
- Aktarılan bu ödenekler belediyelerin;
- a) Altyapı tesislerinin projelendirme çalışmalarında,
 - b) Kanalizasyon şebeke, atıksu arıtma ve deniz deşarjı projelerinin yapımına belirli oranlarda ve miktarlarda tahsisi yapılmak suretiyle yatırım harcamalarında,
 - c) Atıksu arıtma tesislerinin usulüne uygun olarak işletilmesini sağlamak için enerji bedellerinin %50'sinin karşılanmasında,
- kullanılmıştır.

- 2006 yılında mali zorluk içerisinde bulunan belediyelerin devam eden altyapı projelerinin finansmanı için İller Bankası Genel Müdürlüğüne 50.000.000 TL ödenek aktarılmış ve bu ödenek muhtelif belediyelerin içme suyu inşaatı projeleri için kullanılmıştır.

Aynı yıl, mali durumu yetersiz olan belediyelerin yeni altyapı projelerinin finansmanı için söz konusu Genel Müdürlüğe aktarılan 43.198.000 TL ödenek önceki yıllarda başlanıp yapımına devam edilen kanalizasyon şebeke, atıksu arıtma ve içme suyu projelerinin tamamlanmasında ve aynı kapsamda yeni projelerin yapımına finansman desteği sağlanması ile atıksu arıtma tesislerinin usulüne uygun olarak işletilmesini sağlamak için enerji giderlerinin %50'sinin karşılanmasında kullanılmıştır.

Genel bütçeden aktarılan ödenekler ilgili yönetmelik çerçevesinde ve ayrıca çevre kirliliğinin önlenmesi, tabii zenginliğimiz olan deniz, göl, akarsu ve tatlı su kaynaklarının korunmasına yönelik projelere destek sağlanması hususları temel kriter alınmak sureti ile belediyeler arasında hiçbir ayırım yapılmadan ülkemiz menfaatleri doğrultusunda kullanılmıştır.

Toplum Yararına Çalışma Programı, 31/12/2008 tarih ve 27097 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren İşgücü Uyum Hizmetleri Yönetmeliği çerçevesinde Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Programlara katılmak için Türkiye İş Kurumuna kayıtlı olmak, 18 yaşını tamamlamış olmak, Toplum Yararına Çalışma Programından altı aydan fazla yararlanmamış olmak; emekli, malul, dul ve yetim aylığı almamak şartları aranmaktadır. Söz konusu programlara sivil toplum kuruluşları, özel işyerleri ve yerel kamu kurumları teklif verebilmektedir. Toplum Yararına Çalışma Programında çalışma süresi 4857 sayılı İş Kanununun 63 üncü maddesi gereğince, haftalık en fazla kırk beş saat olup uygulama süresi toplam altı aydan fazla olmamaktadır.

Toplum Yararına Çalışma Programı kapsamında düzenlenen tüm faaliyetlerde öncelikle kamu yararı olması gözetilmektedir. Çevre temizliği, kamusal altyapının yenilenmesi, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi okullarda çevre düzenlemesi, bakım, onarım ve temizlik işleri yapılması; restorasyon, kültürel mirasın korunması, ağaçlandırma, park düzenlemeleri, vadi ıslahı, erozyon engelleme çalışmaları konularında Toplum Yararına Çalışma Programı düzenlenmektedir.

2009 yılında Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğünce düzenlenen 1.627 Toplum Yararına Çalışma Programına 33 bin 229'u erkek, 12 bin 238'i bayan olmak üzere toplam 45 bin 467 kişi katılmıştır. 1/1/2010-29/6/2010 tarihleri arasında ise düzenlenen 1.469 programa 27 bin 621'i erkek, 8.423'ü kadın olmak üzere toplam 36 bin 44 kişi katılmıştır.

Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından başta yerel kamu kurumları olmak üzere sivil toplum kuruluşları ve özel işyerleri ile düzenlenen söz konusu programların düzenleme/yürütme esasları, kanunlarda belirtilen esaslar çerçevesinde belirlenmiştir. Bu çerçevede yerel yönetimler ile düzenlenen programlarda, siyasi parti ayrımı yapılmamaktadır.

Söz konusu programların amacı yüklenicilerin personel ihtiyaçlarını karşılamak olmayıp, işsizliğin yoğun olduğu dönemlerde işsizlerin kısa süreli istihdam ve eğitiminin sağlanmasıdır. Önümüzdeki dönemlerde de bahse konu olan programların düzenlenmesine devam edileceği düşünülmekte olup programlara ilişkin usul ve esaslar "İşgücü Uyum Hizmetleri Yönetmeliği" ve diğer yasal mevzuat çerçevesinde olacaktır.

7/6/2002 tarih ve 24778 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren ve 2006 yılına kadar uygulanan, Belediyelere Yapılacak Yardımlara Dair Uygulama Yönetmeliği, belediyelerin kentsel altyapı yatırımlarının karşılanmasında finansman imkânlarının belirli kriterlere göre ve rasyonel ölçüler içerisinde günün şartlarına uygun şekilde kullandırılmasının usul ve esaslarını karşılamakta yetersiz kalmıştır.

Bu çerçevede; mali kaynağı yetersiz olan belediyelerin İller Bankası Genel Müdürlüğü'nce hazırlanıp, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından yıllık yatırım programına alınan harita, imar planı, içme suyu, atıksu, katı atık ve benzeri kentsel altyapı ihtiyaçlarının finansmanına katkı sağlamak amacı ile Bayındırlık ve İskân Bakanlığı bütçesine konulan ödeneğin kullanılmasına ilişkin usul ve esasları düzenleyen "Belediyelerin Kentsel Altyapı İhtiyaçları İçin Tahsis Edilen Ödeneğin Kullanılmasına İlişkin Yönetmelik" hazırlanmış ve 14/10/2006 tarih, 26319 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu Yönetmelik çerçevesinde kullanılmak üzere genel bütçe kaynaklarından Bayındırlık ve İskân Bakanlığı bütçesi vasıtası ile İller Bankası Genel Müdürlüğüne 2007 yılında 106 Milyon TL, 2008 yılında 60 Milyon TL ödenek aktarılmıştır. İlgili Yönetmelik ve eki değerlendirme kriterleri çerçevesinde, bu ödenekler belediyelere;

- Harita, imar planı yapımı, içmesuyu şebeke ve içmesuyu arıtma, atıksu şebeke ve atıksu arıtma, deniz deşarjı, katı atık bertarafı ve benzeri her türlü altyapı tesislerinin etüt ve projelerinin hazırlanmasında proje bedelinin %75'i oranında katkı sağlamak,

- Kentsel altyapı tesislerinin yapımında, nüfusu 20.000 ve altında olan belediyelere yatırım maliyetinin %75'ine, nüfusu 20.001-100.000 arasında olan belediyelere yatırım maliyetinin %50'sine kadar katkı sağlamak, sureti ile kullandırılmıştır.

Ödenekten yararlanmak için başvuruda bulunan belediye projelerinin seçiminde; sektörel öncelik, çevresel öncelik, belediye nüfusu, projenin sürdürülebilirliği, yeni proje veya ilave proje olması, yöreye özgü kriterler (hassas alanlar, tarihi, kültürel ve turistik açıdan öncelikli yöreler) değerlendirme kriteri olarak alınmış ve puanlandırılarak sıralanmıştır. Ödenek durumuna göre projeler en yüksek puandan başlamak sureti ile seçilmiş ve İller Bankası yatırım programlarında yer almışlardır.

5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanunla, mahalli idarelere yardım amacıyla, bakanlıklar ile bağlı ve ilgili kurum ve kuruluşların bütçelerine pay, fon veya özel hesap gibi adlarla ödenek konulması imkânı kalmamıştır. Ancak Belediyelerin Kentsel Altyapı İhtiyaçları İçin Tahsis Edilen Ödeneğin Kullanılmasına İlişkin Yönetmelik kapsamında yürütülen bu Kanunun yayımı tarihinde İller Bankasının yükümlülüğü altında bulunan harita, imar planı, içmesuyu, atıksu, katı atık, deniz deşarjı, proje ve yapım işlerinin finansmanında kullanılmak üzere, bu Kanunun 6 ncı maddesine göre "Ayrılan Denkleştirme Ödeneğinin %30'u, Maliye Bakanlığı tarafından iki eşit taksit halinde ve beş yıl süre ile İller Bankası'na aktarılır", hükmü

getirilmiştir. Aktarılan ödenek bu projeler dışında kullanılamayacaktır. Banka yatırım programında devam eden bu işlerin tamamlanması için Denkleştirme Ödeneği'nden İller Bankası Genel Müdürlüğüne 2009 yılında aktarılan kaynak-tutarı 46 Milyon TL'dir.

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından 24/8/2002 tarih ve 24856 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Bütçesinde Yer Alan Mahalli İdarelere Yapılacak Yardımlar Ödeneğinin Kullanım Esasları Hakkında Yönetmelik" gereğince belediyelerin muhtelif projelerine katkı niteliğinde mali yardımlar yapılmaktadır. Söz konusu Yönetmelik gereği 2003 ile 2010 yılları arasında il, ilçe ve belde belediyelerine mali yardımlar yapılmıştır. 2006 yılından itibaren Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Bütçesinin Mahalli İdareler Tertibine yardım ödeneği tahsis edilmediğinden "turizm öncelikli yöre belediyeleri dışındaki belediyelere yardım gönderilememiştir. Bu nedenle 2006-2009 yılları arasında yardım alan belediyeler turizm öncelikli yöre belediyeleridir.

2007 yılından bugüne kadar, yerel yönetim birlikleri, il özel idareleri ve belediye başkanlıkları tarafından geliştirilen ve Çevre ve Orman Bakanlığına başvuruları yapılan atıksu ve katı atık bertarafı ile ilgili projeler; meri mevzuat ve teknik açıdan, Çevre ve Orman Bakanlığınca hazırlanmış atık yönetimi eylem planı, atıksu arıtımı eylem planı ve havza koruma eylem planlarında belirlenen öncelikler bağlamında değerlendirilmiş olup; dosyaları uygun olanlara, 2872 sayılı Çevre Kanunu ve ilgili mevzuat uyarınca bütçe imkânları çerçevesinde şartlı nakdi yardımlar yapılmıştır. Bu çerçevede teknik bütünlük içinde proje dosyalarını tamamlayarak eksiksiz olarak müracaatını yapan belediyelerin atıksu ve katı atık projelerine nakdi yardım yapılmıştır. Yardımlar karşılıksız olarak yapılmakta olup, Çevre ve Orman Bakanlığınca kredi uygulaması yapılmamaktadır.

Çevre ve Orman Bakanlığının kredi uygulaması bulunmamakta olup, Bakanlık tarafından 2007 yılından bu güne kadar yukarıda belirtilen esaslar ve bütçe imkânları çerçevesinde şartlı nakdi yardımlar yapılmıştır. Başvurusu yapılmış 181 adet proje, değerlendirme aşamasındadır ve toplam keşif bedelleri 112.298.000 TL tutarındadır. Mevcut kaynaklar ve yukarıda anlatılan esaslar kapsamında, çevre koruma projeleri Çevre ve Orman Bakanlığınca desteklenmekte olup; belediyelere, mensup oldukları siyasi partiye göre öncelik tanınması gibi bir uygulama söz konusu değildir.

Avrupa Birliği (AB) Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) Programı kapsamında Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından "Çevre Operasyonel Programı (ÇOP)" hazırlanmış olup, 29/11/2007 tarihinde Avrupa Komisyonu'na onaylanmıştır. ÇOP kapsamında çevre altyapı projelerinde kullanılmak üzere AB tarafından Çevre ve Orman Bakanlığına 2007-2009 yılları için 204,1 Milyon Avro; 2010-2011 yılları için 212,6 Milyon Avro mali kaynak tahsis edilmiştir. Bu meblağa eklenen ulusal eş-finance katkı ile toplam Program bütçesi 2007-2011 yılları için 490 Milyon Avro'ya ulaşmaktadır.

Bugüne kadar ÇOP kapsamında finanse edilmesi amacıyla proje dokümanları (fizibilite, ÇED, ihale dosyaları, tasarım vs.) hazırlanması için 34 belediyeye destek verilmiştir.

Belediyelerin ÇOP kapsamındaki fonlardan faydalanmak için önerdikleri projelerin öncelikle;

- ÇOP'un öncelikleriyle uyumlu olması,
- Belirli bir metodoloji ile seçilmiş olması,
- Yapılacağı arazinin mülkiyetinin veya kullanım hakkının belediyede olması,
- ÇED sürecinden geçmiş olması ve sürecin olumlu sonuçlanmış olması,

- AB tarafından talep edilen IPA Başvuru Formu ve ekinde yer alacak olan fizibilite raporu, fayda-maliyet analizi, detaylı veya kavramsal tasarımları, ÇED raporu teknik olmayan özeti, harita, tapu vb. belgelerin eksiksiz olması, gerekmektedir.

Ülkemizdeki işletmecilerin, yetkilendirmeleri kapsamındaki tüm yükümlülüklerini yerine getirdikleri halde, ticari düşüncelerle gitmedikleri veya gidemedikleri yerleşim birimleri ve hizmetler varsa, bunlar "evrensel hizmet" kapsamında Ulaştırma Bakanlığınca analiz edilmekte ve değerlendirilmekte, daha sonra da ilgili bakanlıkla işbirliği içerisinde bu alanlara da hizmet sunulmaktadır. Bu kapsamdaki yatırımlarımız belediye bazında değil ülke genelinde ele alınmakta ve hangi yerleşim veya hizmet alanında bir eksiklik varsa bu eksiklik evrensel hizmet kapsamında tamamlamaya çalışılmaktadır. Bu uygulamalarımıza örnek olarak, okullarda "bilgi teknolojileri sınıfları" oluşturulması, "kamu internet erişim merkezleri" kurulması ile internet ve telefon altyapısı olmayan yerleşim birimlerine bu altyapı ve hizmetlerin götürülmesi sayılabilir. Ayrıca karasal sayısal yayıncılık kapsamında frekans girişimlerinin önlenmesi, karasal sayısal yayıncılığa geçişin sağlanması, illerdeki yüzlerce televizyon ve radyo kulesinin yarattığı çevre kirliliğinin önlenmesini teminen ortak anten sisteminin kurulması projesi üzerinde çalışmalar devam etmektedir. Bu bağlamda, Ulaştırma Bakanlığınca IPA kapsamında bugüne kadar, yukarıda belirtilen hizmetler dışında belediyelere sağlanan doğrudan mali destek ve proje desteği bulunmamaktadır.

IPA bileşenlerden "İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi" alanında program otoritesi olarak belirlenmiş bulunan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından bu alana ayrılan fonların yönetim ilkelerini ve kullanım alanlarını belirlemek üzere İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Operasyonel Programı hazırlanmıştır. İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi bileşeni altında yürütülen projeler, İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Operasyonel Programında yer alan hedeflere ulaşmak amacıyla Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından çıkılan teklif çağrıları sonrasında yapılan başvurular arasından seçilmektedir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından, İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Operasyonel Programı çerçevesinde gerçekleştirilen operasyonlar (Operasyonel Programlar altında yürütülen büyük projeler "operasyon", operasyonlar kapsamında çıkılan hibe teklif çağrıları sonucunda yapılan başvurular ise "proje" olarak adlandırılmaktadır.) altında, bugüne kadar beş adet hibe çağrısına çıkmıştır. Bu operasyonlar şunlardır:

- Kadın İstihdamının Desteklenmesi Operasyonu,
- Genç İstihdamının Desteklenmesi Operasyonu,
- Kayıtlı İstihdamın Teşviki Operasyonu,
- Hayat Boyu Öğrenmenin Teşviki Operasyonu,
- Kız Çocuklarının Okullaşması Operasyonu.

Bahsi geçen operasyonlardan "Hayat Boyu Öğrenmenin Teşviki Operasyonu" dışında kalan operasyonlar altında yayınlanan hibe çağrılarına yönelik başvuruların değerlendirme süreci halen devam etmektedir. Hayat Boyu Öğrenmenin Teşviki Operasyonu kapsamında ise desteklenmeye hak kazanan 45 proje arasından, içinde belediyelerin de yer aldığı projelere yönelik destek miktarları, proje konuları ve projelerde yer alan belediyelerin dağılımına ilişkin bilgiler ise aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Bununla birlikte başvuru koşulları yayınlanan Hibe Başvuru Rehberinde ayrıntılı olarak belirtilmektedir.

Belediyenin Adı	Projedeki Durumu	Proje Adı	Destek Miktarı (Avro)
Antakya Belediyesi - Hatay	Ortak (1 ortaklı)	Yetişkin Kadınlar için Kültürel Girişimcilik Yeterliliklerinin Geliştirilmesi	124.344,00
Bulancak Belediyesi - Giresun	Ortak (4 ortaklı)	Çağdaş Pazarlar için Çağdaş Eğitim	83.058,36
Çankırı Belediyesi & Sinop Belediyesi	Ortak (2 ortaklı)	Çankırı ve Sinop illerinde Bilgi İletişim Teknolojileri Konusunda Hayat Boyu Öğrenme Stratejisi Oluşturulması ve Uygulanması	145.809,92
Çayeli Belediyesi - Rize	Ana Faydalanıcı (+ 3 ortak)	Çayeli Learning (Çayel-eam)	147.309,09
Diyarbakır Belediyesi	Ortak (6 ortaklı)	Mesleki Eğitim Yerel Ağ Oluşturma	99.090,00
Melikgazi Belediyesi - Kayseri	Ortak (2 ortaklı)	Genç İşsizlerin Teknik Mesleki Eğitim İle İşgücü Piyasasına Entegrasyonu	125.846,10
Şefaattli Belediyesi - Yozgat	Ortak (2 ortaklı)	Öğrenen Nesil, Büyüyen Ekonomi	67.239,00
Sorgun Belediyesi - Yozgat	Ana Faydalanıcı (+ 1 ortak)	Evde Yaşlı ve Hasta Bakım Elemanı Yetiştirme Projesi	100.233,90
Tokat Belediyesi	Ortak (2 ortaklı)	Tokat Hayat Boyu Öğrenme Merkezleri	130.905,00
Vezirköprü Belediyesi - Samsun	Ortak (5 ortaklı)	Eğitime Bir Destek Geleceğe Bin Işık	130.537,80

Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu; Katılım Öncesi Yardım Aracı Kırsal Kalkınma Programına (IPARD Programına) ilişkin uygulama ve ödeme görevlerini yerine getirmek üzere 18.05.2007 tarih ve 5648 sayılı Kanunla kurulmuştur. Söz konusu Kurum halen akreditasyon aşamasında olduğundan IPARD kapsamında herhangi bir proje başvurusu alınmamış ve ödeme yapılmamıştır. Diğer yandan, IPARD Programında faydalanıcılar tanımlanmış olup, belediyeler programın faydalanıcıları arasında yer almamaktadır.

Bilgilerini arz ederim.

Mehmet ŞİMŞEK
Maliye Bakanı

DAĞITIM:

Gereği:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Bilgi:

Başbakanlığa